

Stalin sedi na prižgani mi- ni, ki zna vsak čas eksplozirati

New York, 14. junija. — Eliza Toberkin, ki je že večkrat obiskal Rusijo in pisal o nji za ameriško časopisje, in ki dobro pozna današnje razmere v Rusiji, pravi, da ima Jožef Stalin, ruski diktator, danes najbolj težke čase, odkar je nasledil Nikolaja Lenina pri sovjetski vladi. Tudi z podporo vsega ruskega časopisja, ki je zvesto Stalinu (ker pač mora biti), bo težko, če bo sploh mogel, preprečiti ruski narod, zlasti pa armado, da je smatral za potrebno, ustreliti osem najvišjih armadnih častnikov, katere je obdolžil veleizdaje. Kako bo rusko vojaštvo, ki je bilo vsa ta leta vajeno poslušati te svoje poveljnike, moglo verjeti, da so bili izdajalci države in da so za denar vohunili v prid tujim državam. Vsak izmed teh osmih ustrujenih generalov je bil bolj dobro poznan ruskiemu vojaštvu in narodu kot pa sam Stalin. Ruski vojak postaja nezadovoljen, ker v ruski armadi ni več one demokracije, ki je bila upeljana po revoluciji, ko sta častnik in vojak jedla enako hrano in nosila skoro enako obleko. Danes so ruski častniki sijajno opravljeni, kot, na primer, francoski in angleški častniki. In tega ruski vojak ne gleda rad, vzpričo dejstva, da je bila izvršena krvava revolucija za enakost in bratstvo.

Pomanjkanje delavcev v Nemčiji

Berlin, Nemčija. — V Nemčiji je brezdelnost tako majhna, kot se poroča, da se je bati, da bo začelo primanjkovati delavcev, zlasti poljedelskih in v glavnih industrijah. V zadnjih štirih mesecih se je v Nemčiji uposlilo 2,000,000 delavcev. Po vladnem poročilu je zdaj v Nemčiji samo še 114,000 brezposelnih, kateri bodo pa zdaj v poletju lahko dobili delo in še celo premalo jih bo.

Rooseveltov sin se ženi

Wilmington, Del. — Za 30. junija je odločen dan, ko se bo poročil Franklin Delano Roosevelt, sin predsednika Zed. držav, z Ethel du Pont, hčerko znanega munijskega magnata. Poroka bo jako skromna, kot pravijo in le malo gostov bo povabljenih. Pot do cerkve, kjer se bo vršila poroka, bo zaprta eno miljo daleč po državni policiji. Oče neveste je silno deloval proti izvolitvi Roosevelta, zdaj bosta pa v "žlahti."

Šest dvojčkov zapovrstjo

Putnam, Conn. — Tukaj so bili rojeni družini Harry Fifield dvojčki in sicer je to v družini že šest parov dvojčkov od leta 1926. Prvi par dvojčkov je bilo družini rojenih v januarju 1926, drugi leta 1928, tretji 1929, četrta 1932, peti 1935 in šesti pred nekaj dnevi. Oče je star 57 let, mati pa 39.

K molitvi

Clancie društva sv. Ane št. 4 SDZ se prosi, da se udeležijo skupne molitve za pokojno Rose Oberstar, 949 E. 67th St., danes zvečer ob osmih. V sredo se pa udeležite pogreba ob 9:30 zjutraj.

Vlada Baskov je zbežala iz glavnega mesta pred prodirajočimi nacionalisti. Smrt je imela bogalo želez v bojih za mesto Bilbao

Salamanca, 14. junija. — Vlada Baskov je zbežala danes iz glavnega mesta Bilbao v Santander. Glavni stan generala Franco naznanja, da je Bilbao takorekoč osvojen in da je treba nacionalističnim četam samo vkorakati v mesto.

V predmestjih Bilbao so se vršili vroči boji in v mesto samo so padale vse noč granate in vršila razdejanja. Poveljnik nacionalističnih čet, general Jose Fidel Davila, je naskočil z 50,000 mož breječo armado, 150 bojnimi tanki in 200 aeroplani in s to silo se mu je posrečilo zlomiti glavno obrambno črto Baskov pred Bilbao, ki se vleče od morskega obrežja, pa do doline Nervion. Predmestja Derio, Gamiz, Lezama, Zanudo in Lorrabezua, so do

Lewis je ukazal premogarjem iti na štrajk, da se ukine zalaganje premoga jeklarski industriji

Washington, D. C. 14. junija. — John L. Lewis, predsednik United Mine Workers, je ukazal premogarjem v sedemnajstih premogorjih začeti s štrajkom. Vsi ti premogorji so last Bethlehem Steel in Youngstown Sheet & Tube Co., pri katerih se vrši štrajk jeklarskih delavcev. Kakih 9,500 premogarjev je odšlo na štrajk.

Nadalje je John L. Lewis zahteval od vlade Zed. držav, da

Jeklarska industrija je obljubila, da ne bo začela z delom, dokler se bodo vršila pogajanja; vprašanje pa je, če se bo tega strogo držala

Pittsburgh, Pa., 14. junija. Sem je dospel Philip Murray, predsednik komiteja unije jeklarskih delavcev v državi Ohio. Ko so ga vprašali o situaciji v Ohio, je rekel, da je vse odvisno od razgovora, ki se vrši v torek 15. junija v Columbusu. Jeklarske kompanije v državi Ohio pa so obljubile, da ne bodo začele z delom oziroma, da bodo ostale na sedanji točki, dokler se vrše pogajanja.

Mr. Murray je rekel, da je to zatrdilo dobil od jeklarskih kompanij ohijjski governor Da-

Mleko za otroke prodal, in kupil žganje

Atlantic City, N. J. — John F. Scott je bil včeraj obsojen, ker je prodal mleko, ki je bilo namenjeno njegovim otrokom in za ta denar kupil žganje. Otroci so bili vsled tega tri dni brez živeža. Sodnik ga je obsojil, da bo tri dni zaprt brez vsake hrane, da bo videl, kaj se to pravi in potem bo sedel še 90 dni.

Smrtna kosa

V pondeljek zvečer je umrl John Rožanc, stanujoč na 1072 E. 74th St. Pogreb bo imel v oskrbi pogrebni zavod Jos. Zele in Sinovi. — V Superior, Wis. je preminula Paulina Modic. Pokopana pa bo v Clevelandu pod oskrbo Jos. Zele in Sinovi pod grebega zavoda. Podrobnosti jutri.

tal pogorela potem, ko so jih nacionalisti obstreljavali neprenehoma 24 ur. Prestrašeno prebivalstvo teh mest je zbežalo v Bilbao.

Iz glavnega stana Francove armade se je danes razglasilo, da bodo dali mestu Bilbao tri dni časa, da se poda. Pravijo, da ne bodo vkorakali v mesto, da bi se borili po ulicah, ampak da bodo z okoliških gričev toliko časa obstreljevali mesto, da se bo podalo.

Jose Antonio Aguirre, predsednik baške republike, je ukazal naglo izprazniti Bilbao po civilnem prebivalstvu, zlasti ženske in otroci morajo nemudoma iz mesta. Kakih 15,000 žensk in otrok so že odpeljali na Francosko in Angleško.

napravi potrebne korake, naj razoroži Tom Girdlerja, predsednika Republic Steel Corp., predno ta povzroči masno prelivanje krvi v vseh okrajih, kjer so postavljene jeklarske tovarne. Pametna poteza vlade bi bila, pravi Lewis, če bi ukazala governorjem vseh onih držav, kjer se vrše štrajki jeklarskih delavcev, da jeklarske tovarne zaprejo in jih drže zaprte toliko časa, da pride do sporazuma med delavci in kompanijami.

Nadalje je izjavil Murray, da se nekaj sliši o štrajku v vseh jeklarnah, kjer bodo delavci začeli s štrajkom iz simpatije do 73,000 delavcev, ki so danes na štrajku pri jeklarski industriji. Unija tudi pazno zasleduje, če kompanije ne pošiljajo naročil v druge jeklarne, kjer ni štrajka.

Nadalje je izjavil Murray, da se nekaj sliši o štrajku v vseh jeklarnah, kjer bodo delavci začeli s štrajkom iz simpatije do 73,000 delavcev, ki so danes na štrajku pri jeklarski industriji. Unija tudi pazno zasleduje, če kompanije ne pošiljajo naročil v druge jeklarne, kjer ni štrajka.

Zrakoplovna industrija napreduje

Washington, D. C. — Zrakoplovna industrija je zgradila v letu 1936 za \$78,148,893 vrednosti zrakoplovov, motorjev in druge zrakoplovne opreme. Pri tem je bilo zaposlenih več kot 30,000 oseb. Zrakoplovna industrija zadnje leto je bila še enkrat tako velika kot v letu 1935 in za letošnje leto se pričakuje ponovnega viška.

Pozdravi iz Rock Springsa

Iz Rock Springs, Wyo. pošilja jo pozdrave svojim prijateljem v Clevelandu: preč. g. kanonik J. J. Oman, Rev. Albin Gnidovec in naš urednik, g. Louis J. Pire.

Nov naslov Mr. Pezdirtza

Mr. John Pezdirtz, tajnik dr. sv. Jožefa št. 169 KSKJ se je preselil iz 15408 Holmes Ave. na 16921 St. Clair Ave., kar naj vzamejo člani društva na znanje.

V Zedinjenih državah se je pričelo čutiti pomanj- kanje mesa

Chicago, Ill. — Pomanjkanje mesa v Zedinjenih državah, zlasti prašičevega, se vedno bolj čuti. Zato je pa cena mesu tako poskočila in nobenega upanja ni v doglednem času, da bi cene padle. Pork chopsu, boljše vrste, je bila cena za funt v Chicagu koncem maja 40c. Lansko leto ob istem času je bila cena za iste vrste meso 34c, leta 1934 je bila 24c in 1933 samo 19c. Ravno tako se je dvignila cena round steaku od leta 1933 do letos, od 22 na 35 centov.

Narod se pa lahko pripravi, da se bodo cene še bolj dvignile, ker bo vzelo še precej časa, predno bodo farmerji zopet producirali dovolj živine za klavnice. V tem pa prihaja v deželo iz drugih dežel meso, ki nekoliko drži cene v ravnotežju. Leta 1934 se je importiralo v našo deželo 1,500,000 funtov prašičevega mesa, lansko leto pa je 10,000,000. V prvih štirih mesecih letošnjega leta se je že importiralo v Zedinjene države nič manj kot 24,750,000 funtov prašičevega mesa.

Izguba ulične železnice

Kolikor se je moglo dozdaj preračunati, dela družba clevelandске cestne železnice vsak dan \$3,000 izgube. Če bo šlo tako naprej, bo imela družba v enem letu en milijon dolarjev izgube, ne pa en milijon dolarjev dobička, kot je rekla prej, ki je odpravila tedenske vozne listke (pass). Od 6. junija, kar je družba odpravila vozne listke, so vozovi ulične železnice bolj prazni. To bo pomenilo, da bo morala družba obratovati manj uličnih vozov in tudi manj uslužbencev. To bo pomenilo, da bo morala družba zvišati vozno, ne pa znižati, kot je bilo rečeno, ko so bili vozni listki odpravljeni.

Abesinski cesar toži Italijo

Paris, 11. junija. — Pravna bitka se je pričela tukaj med pregnanim abesinskim cesarjem in med Benito Mussolinijem, italijanskim diktatorjem. Haile Selassie je naročil pariškemu odvetnikom, da vložijo tožbo na francoskem sodišču za posest delnice Jibuti-Addis Ababa železnice, v vrednosti \$1,500,000. To železnico lastuje Francija in so bile te delnice izdane za Etiopsko vlado, torej so zdaj last Italije, kot Mussolini zdaj trdi. Haile Selassie pa trdi, da Francija še ni priznala laške nadvlade v Etiopiji, torej je on pravi lastnik teh delnic.

Štrajkajo proti štrajku

Providence, R. I. — V tovarni M & A Worsted Co. so šli delavci nočnega šifta na sedeči štrajk, da preprečijo sodelavcem drugega šifta, ki so člani CIO unije, da ne bi začeli s štrajkom. Sedeči štrajkarji so neorganizirani in ko so slišali, da nameravajo organizirani delavci, ki delajo pri istem podjetju, zaštrajkati, so sami vpriporili sedeči štrajk in ne puste unijskih delavcev v tovarno.

Pogreb bo jutri

Jutri ob devetih zjutraj se vrši pogreb Joseph Toroka iz August F. Svetek pogrebni zavoda na Woodland pokopališče.

Napetost v Monroe je ponehala

DEMOKRATJE IZBRALI KANDIDATA

Na seji vardnih vodij in izvrševalnega odbora demokratske stranke, ki se je vršila sinoči v hotelu Statler, se je izbralo kandidata, ki bo kandidiral proti županu Burtonu jeseni. Vsi demokratje so se solidno združili, da bodo podpirali in delovali samo za enega kandidata. Poravnano je sovraštvo med Gongwerjem in Sweeneyem, ki je delilo demokratske vrste vse od leta 1933 in povzročilo, da so demokratje dvakrat po vrsti izgubili City Hall.

In ta kandidat je okrajni inženir, John McWilliams, ki je star 45 let, rojen v Clevelandu in še samski. V svetovni vojni je bil poročnik v obrežnem topništvu. Ko se je vrnil od vojakov, je odprl svoj inženirski urad in je bil zaposlen med drugim tudi pri zidavi novega kolodvora v Clevelandu. Leta 1932 je bil prvič izvoljen okrajnim inženirjem.

Z vsemi demokrati solidno za enim kandidatom, s pomočjo vseh neodvisnih glasov, s pomočjo delavskih organizacij, ki so sovražne Burtonu, je prav lahko mogoče, da bo naš prihodnji clevelandski župan John McWilliams.

Dva Italijana umorjena, ker sta hotela strmoglaviti Mussolinija

Bagnole, Francija, 14. junija. Tukaj so našli, do zdaj še na nepojasnjene način, umorjena brata Carlo in Nello Rosselli, Italijana, ki sta živela v Franciji v pregnanstvu, odkar sta prišla v navzkrižje z diktatorjem Mussolinijem. Oba sta pripadala skrivni laški zvezi "Giustizia e Libertà" (pravica in svoboda), katere se Mussolini najbolj boji.

Oba brata sta bila iz bogate italijanske rodovine, ki je mnogo pripomogla k zedinjeni Italiji. Bila sta aretirana leta 1926, ker sta pomagala pobegniti protifašističnemu agitatorju Turati. Obsojena sta bila na pregnanstvo na Liparske otoke, odkoder sta pa pobegnili v Tunis in od tam poslala Mussoliniju brzojavko, da sta zopet na svobodi in zopet na delu proti fašizmu.

Mussolini se je obeh bratov zelo bal, ker sta imela v Italiji mnogo pristašev in prijateljev. Zdal, ko je oba brata zasledila morilčeva roka, je javna tajnost, da je umor naročil sam Mussolini.

Dar za kulturni vrt

Mr. Mike Popović in Mr. Nikola Kekich, oba iz So. Chicaga, sta bila v nedeljo na obisku v Clevelandu. Ob tej priliki sta darovala za Jugoslovanski kulturni vrt in sicer prvi \$5, drugi \$3. Obema prav iskrena hvala.

V bolnico

Frank Oblak, 527 E. 102d St., je bil odpeljan v Lakeside bolnico. Prijatelji ga lahko obiščejo v sobi št. 206, od 2. do 4. popoldne in od 7. do 8:30 zvečer.

V mestu Monroe, Mich., je nekaj časa kazalo, da zna priti do krvavih izgrediv. Meščanstvo, policija, Ameriška legija na straži proti invaziji delavstva. Delavski voditelji pravijo, da se ne podajo v borbi za pravice svojih članov.

Monroe, Mich., 14. junija. — Von A. Bittner iz Chicaga, CIO organizator, je izjavil, da v Monroe ne bo miru, dokler ne bo podpisana pogodba jeklarskih delavcev. "V treh dneh se bomo vrnili v mesto," je izjavil na delavskem shodu, ki se je vršil v nedeljo v Lakeside parku, tri milje iz mesta, in katerega so se udeležili delavci iz Ohio, Indiana in Michiganana. Kot se poroča, je bilo na tem shodu navzočih do 30,000 delavcev.

Shod je bil sklican v protest, ker se je zadnji četrtek pretrgalo črte piketov pri Newton Steel Co., ki pripada Republic Steel Corp. in je tovarna začela obratovati, ne da bi podpisala pogodbo z delavci.

Na izjavo Bittnerja je odgovoril župan mesta Monroe, Daniel A. Knaggs, z izjavo: "Monroe in okrožna mesta se bodo vzdignila kot en mož v obrambo svojih pravic proti oboroženim vsiljivcem!" Župan je nadalje rekel, da je pripravljenih več kot 500 posebnih policajev in prav toliko število članov Ameriške legije.

"Tukaj ne gre za vprašanje unije," je dalje rekel župan, "ampak gre za 90 odstotkov delavcev pri Newton tovarni, ki hočejo delati in katerim je zabranila delati peščica 10 odstotkov. Teh 90 odstotkov delavcev je skoro vseh poročenih in z družinami in vsak teden so bili na izgubi \$75,000 na zaslužku za časa

Delavci protestirajo proti ordinanci mesne vlade v Youngstownu, ki je najela in obo- ročila nadaljne policiste proti štrajkarjem

Youngstown, O., 14. junija. — Delegati 68 delavskih unij, ki zastopajo 20,000 delavcev v Mahoning dolini, bodo povzeli legalne korake proti mestni vladi v Youngstownu, ki je najela in oboročila 50 nadaljnjih policistov. Delavci pravijo, da mesto ni imelo nikake pravice trošiti denarja za nove policaje in municijo v boju proti štrajkarjem.

V Youngstownu se je nameravalo oklicati generalni štrajk

Cent na mesec za unijski boj

Washington, D. C. — William Green, predsednik A. F. of L. zahteva en cent na mesec od vsakega člana, da se bo napravila dovolj močna denarna rezerva za boj proti Lewisovi CIO uniji. Sedanje članstvo v American Federation of Labor šteje 2,900,000 članstva. Če se vsi odzovejo s prispevkom enega centa, bo prišlo v blagajno \$29,000 mesečno.

Važen sestanek

Vsi delavci in delavke, ki ste delali na bazarju fare sv. Vida, na 29., 30. in 31. maja, ste propušeni, da se gotovo udeležite danes večer sestanka v novi šoli sv. Vida.

štrajka." John McMillan, ki ima v Monroe tiskarno, je rekel, da če bodo unijski delavci poskušali priti v mesto, bo začel zvoniti zvonec na mestni hiši in v 15 minutah bo prihitelo 5,000 oboroženih vigilantov, ki bodo branili mesto.

V nedeljo je bilo v Monroe 500 mož narodne garde, ki je izkopalala preko dveh cest proti tovarni strelne jarko in postavila notri strojne puške. Bali so se namreč, da bodo prišli delavci s shoda proti tovarni. Toda vse je poteklo mirno. V nedeljo večer je narodna garda zapustila mesto.

V nedeljo opoldne se je pripekljal v mesto tudi michiganski governor Murphy, ki je izjavil, da je prišel v mesto, prvič, da se obvarje v mestu mir in red, drugič pa, da se bo vršil delavski shod nemoteno. "Svoboda govora in svoboda shodov bo vedno prevladovala v državi," je rekel governor.

Glavni govornik na shodu je bil Homer Martin, predsednik UAWA, ki je svečano izjavil: "Naš boj je boj priprostega ljudstva. Mi prosimo vsakega delavca v Ameriki, da se pridruži temu boju, da se konča zatiranje in vzpostavi sigurnost, do katere je priprosto ljudstvo upravičeno. Naš namen je razširiti luč demokracije do vsakega konca te dežele, dokler ne bo avtokracija in industrijsko suženjstvo pregnano iz te dežele."

Delavci protestirajo proti ordinanci mesne vlade v Youngstownu, ki je najela in obo- ročila nadaljne policiste proti štrajkarjem

vseh delavcev, kot v simpatijo do štrajkujočih jeklarskih delavcev. Toda tega lokalni odbori raznih unij ne morejo storiti na svojo roko, ampak morejo to ukazati le narodni odbori posameznih unij.

V Cantonu je pa odglasovala Canton Federation of Labor, da se pokliče na štrajk vseh 15,000 članov, če bi Canton Citizens' Law and Ordinance liga poskušala zlomiti črte piketov pri Republic Steel Corp.

Wagner ne bo kandidat proti LaGuardiji

New York. — Demokratje v tem mestu so upali, da bo senator Wagner kandidiral za newyorskkega župana proti sedanjemu županu La Guardiiji. Mr. Wagner je to odločno odklonil, rekoč, da bi ostal rad še nadalje v senatu in ker je osebni prijatelj newyorskkega župana. Demokratje bodo napravili skrajnen pritisk nanj, ker imajo edino vanj upanje, da bi premagal LaGuardijo.

Zapiranje ob sredah

Oblak Furniture Co., 6612 St. Clair Ave. naznanja, da bodo zapirali prodajalno ob sredah popoldne, od ene ure naprej, razen, če se s stranko poprej dogovore za kupovanje in ogled pohištva.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

6117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto, \$5.50; pol leta, \$3.00.
Za Evropo, celo leto, \$8.00.
Posamezna številka, 3 centa.

SUBSCRIPTION RATES:
U.S. and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U.S. and Canada, \$3.00 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid, by carriers, \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
European subscription, \$8.00 per year. Single copies, 3 cents.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRO, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

No. 139, Tues., June 15, 1937

Kratke delovne ure

Vi, ki ste dospeli v Zedinjene države po letu 1920 menda ne veste, kako so naši pionirji iz prvih let naseljevanja garali in trpeli v Ameriki. V Clevelandu, pa tudi po drugih naselbinah imamo še danes nekaj sto prvotnih naseljencev, čestitih možakarjev, ki vam znajo povedati, da so hodili ob petih jutraj na delo v sajaste tovarne in so se vračali zvečer okoli šeste ure domov, trudni na smrt, sajasti kot dimnikarji, prepoteni, kot bi jih polil z oblakom polnim vode.

To so bili pravi delavski trpinji, in o takem trpljenju danes povprečni delavec nič ne ve. Kakšno priliko je imel delavec pred 30. ali več leti, da bi si pridobil kaj izobrazbe, da bi se česa priučil, kar bi mu olajšalo življenje?

Ko je zvečer prišel od dela, je cepnil na klop ali stol, počakal, da mu je gospodinja postavila na mizo lonec juhe in mesa, kar je izmučeni trpinji slastno pojedel, potem je pa kar kmalu zginil v svojo borno postelj in takoj zadremal, kajti jutraj je bilo zopet treba ob štirih vstati in začeti nov dan garanja.

Mi se kar čudimo tem našim trpinom, da so pri vsem tem garanju imeli sploh še kaj časa misliti na kaj drugega. Pa vendar so nam ustanovili naša podporná društva, zveze in jednote, osnovali so pevske zборе, telovadne društva in celo čitalnice. Da, dostikrat našega naroda ne cenimo dovolj, ko so vendar njegovi zavedni sinovi pri vsem svojem delavskem trpljenju ustvarili toliko, na kar smo še danes ponosni.

Od leta 1920 naprej so prišle v poštev delavske unije. Delavski voditelji so začeli z ogromno borbo, da pomagajo delavcu ne samo do boljših delavskih plač, pač pa tudi do skrajšanih delovnih ur.

Dolge delovne ure so povzročale, da je le premnogo ljudi umiralo prezgodnje smrti. Le možakarji, ki so bili takorekoč narejeni iz železa, so mogli prenašati garanje po 13 in 14 ur na dan. Prej ali slej je pa sleherni omahnil in padel — v grob.

Delavske unije imajo to silno zaslugo, da so priborile delavcem krajše delovne ure. S tem so v prvi vrsti podaljšale življenje delavcem. Saj vse zavarovalne družbe naznajo, da dandanes delavci precej let več živijo kot so pa živeli pred 30. leti.

Do pravega napredka pa je prišlo med delavci, ko je bil v letu 1932 izvoljen predsednikom Zedinjenih držav Franklin Delano Roosevelt, ki je bil prvi predsednik v zgodovini Zedinjenih držav, ki je delavca v resnici razumel, poznal njegove potrebe in mu dal tudi polno priznanje. Dočim so se prej delavci s strahom oprijemali svojih organizacij, je predsednik Roosevelt naravnost pozval delavce, da se organizirajo in si priborijo boljše življenje, rekoč, da jih bo vlada pri tem stoprocentno podpirala.

Kaj pomenijo skrajšane delovne ure za povprečnega delavca? Jako mnogo in to v najbolj različnih ozirih. Prvič, delavske sile se tako hitro ne izčrpajo, delavci ni več tako hitro podvržen mnogim boleznim in nesrečam. In vsakdo ve, da bolezen ali nesreča je vselej spremljana z ogromnimi stroški, ki so navadno pogoltnili vse, kar si je siromak s težkim trudom prihranil.

Drugič pa, delavec ima čas za boljše izobrazbo. Zlasti tu v Ameriki, posebej še v naselbinah kot je Cleveland. Ako delate sedem ali osem ur na dan, prihajate ob pravem času domov, da vzamete v roko knjigo ali časopis ter imate potrebno duševno zabavo, ki je tako potrebna po telesnem naporu. Delavci, učite se, čitajte mnogo. V Clevelandu imamo precej slovenskih čitalnic, poleg tega pa imamo javne knjižnice, ki imajo nad 20,000 slovenskih knjig. Vse to vam je skoraj zastoj na razpolago.

Imamo pa tudi precej dobrega in poštenega časopisja. Rojaki, berite dobro in inteligentno časopisje, ki vas izobražuje, poleg tega, da vam daje duševno razvedrilo. Berite pa tudi angleške knjige, ne samo romane, pač pa tudi kaj poučnega, kar vam zna pomagati v življenju k boljšemu delu. Študirajte ameriške postave in pripravljajte se za državljanstvo. Saj vas je v Clevelandu še vedno 20,000, ki niste državljani.

Vse to vam prinašajo krajše delovne ure, da jih ne zapravite po nepotrebnem, pač pa da izobrazujete vaš razum, pamet in dušo. Vporabite priliko, katere niso nikdar imeli naši prvotni naseljenci in trpinji.

Kaj pravite?

Pravijo, da nadvojvoda Windsor kosi in spravlja seno. Vsa čast in blagor mu. Ampak človek bi vseeno rad videl en takle ograbek, ki ga spravi skupaj kraljevski sinko in pa senen voz, ki ga bo naložil. Kolikor se sdi po njegovih slikah, ga ni kdove kaj v hlačah, zato si ni dosti "uštati," kadar privezuje žrd. Bogve, če bo zaslužil za tobak?

Ko je dospel vojvoda Windsor s svojo boljšo polovico v gradič na Avstrijskem, jo je lastnoročno nesel čez prag, po starem evropskem običaju. No, radovedni smo, če jo bo svoj čas tudi nesel ven, ali jo bo brcnil, ali bo sama šla, ko se bo njiju vroča ljubezen ohladila.

BESEDA IZ NARODA

Določimo si dan!

Nič zato, če ponovno prihajam pred vas, cenjeni čitatelji, v zadnji našega in vašega kulturnega vrta. V nekem drugem časopisu naprej in naprej pišejo o stvari, ki je danes in je jutri, ali mogoče leto, potem pa ne bo sledi o njej. Tukaj pa gre za ideal, ki presega vse druge narodne ideale. Gre za naš lastni kulturni in narodni vrt, katerega se po vrednosti danes še ne more dovolj oceniti. To bo mogoče ceniti šele poznejša leta, ko bodo vrtovi, naš in drugi, v svoji bujni lepoti delali kras mestu in čast narodom.

Zakaj se oglašam danes ponovno? Zato, da bi si vi s spominu obudili na bližajoči se veliki dan, ki prihaja tako hitrih korakov za nami. Prihaja namreč že omenjeni dan 25. julija, ko bomo imeli čast imeti v svoji sredi velikega, spoštovanega in čislane-ga gosta oziroma kar dva, namreč dr. Franceta Trdana, profesorja na škofskih zavodih v St. Vidu nad Ljubljano in ž njim tudi spoštovanega učitelja, g. Julija Slapšaka, očeta newburškega kaplana istega imena.

Kakor smo razvideli iz dopisa našega centralnega tajnika, Jožeta Grdineta, bodo skupno prišli v New York na 15. julija in v Cleveland par dni kasneje. To bo samo nekaj dni prej, nego se bo vršil veliki in slaven dan 25. julija, kateri bo povsem posvečen našemu narodnemu življenju.

Zelo se veselimo tega dneva. Veselimo se ga prav tako, kakor smo se veselili dneva, ko smo pričakovali prevz. škofa, dr. Rožmana. Da pišem ta dopis, je več vzrokov. Prvič je to, da pričnem resno misliti na naš vrt in na zaključek, ker letos bo vrt dogotovljen. Ravno v tem času so se delavci v vrtu resno prišli dela in vrt je začel dobivati pravo lice. Kdor je dozdaj dvomil o vrtu, naj gre zdaj na vrt in dobil pojem, kakšen bo vrt, le da se bo grmičje in dreve zasadilo šele jeseni. Vse drugo pa bo do našega dneva večina dogotovljeno.

Torej, kdor se še ni dozdal prepričal o faktu vrta, ta naj se prepriča zdaj in naj nekaj stopi za vrt, da bo sodelen in pozneje ponosen, da je tudi on nekaj podaril narodu na oltar.

Drugo je to, da bo letos končana afeta Cankarjeve sohe. Ta dan, 25. julija, bo postavljena Cankarjeva soha na slovesen način na velik in iz granita izklesan podstavek.

Ta dan bomo začeli že v zgodnjem jutru in ga praznovali ves dan. Začeli ga bomo najprej v cerkvi sv. Vida, nadaljevali v vrtu pri spomenikih in potem nadaljevali v velikem Puritas Springs parku. Povsod bo z nami in nas bo navduševal dr. France Trdan, ki zna prav postaviti besedo, da nekaj zaleže.

Ta dopis je bil pa še posebno namenjen za vse one, kateri ne živijo v Clevelandu, kateri pa nameravajo priti sem na obisk ali na počitnice. Na zadnji centralni seji Jugoslovanskega kulturnega vrta je bilo sklenjeno, da se še posebno vabi zunanje goste, da bi prišli na ta veliki narodni dan v Cleveland, da bomo skupno počastili vse štiri, dozda postavljene spomenike, zlasti pa še Ivana Cankarja, katerega bomo ta dan ustoličili na njegov podstavek.

Vsi naši Clevelandčani, ki imate svoje sorodnike in prijatelje po drugih mestih, ste prošeni, da jih povabite za ta dan v Cleveland na veliko narodno praznovanje, ker kaj sličnega niso še doživeli ali videli.

Vse naše podružnice kulturnega vrta pa prosim, da se potrudijo in razširijo vest o bližajočem

se velikem dnevu. Navdušite ljudi za ta dan. Takoj bo treba začeti prodajati vozne listke za avtobusse in zbirati delavce za v park, da ne bo prišel ta dan in nas našel nepripravljeni. Podružnice naj skličejo svoje seje in izberejo pridne in vestne delavce in delavke. Vse se bo vršilo prav na isti način, kakor smo imeli začrtano lansko jesen, pa nam je vreme program pokvarilo. Letos pa, vsaj upamo, da nam bo tudi vreme stalo na strani lepo in veselo. Radi tega ste pa vljudno naprošeni vsi, da bi se vsi v polni meri potrudili za to veliko idealno delo, v ponos in korist našega naroda.

Onim velikim in častnim gostom pa, ki se odpravljajo zdaj na pot v domovini, da nas obiščejo v tej naši novi domovini, kličemo: Bog živi vas! Srečno potujte in na veselo svidenje!

V imenu organizacije Jug. kult. vrta:

Anton Grdina, predsednik.

Potonika

Nihče si ni mogel tega pojasniti, a bila je pač tu. Desetnik Alojzij jo je bil prvi našel. Bil je po poklicu vrtnar in je imel prave oči za take stvari. Trdil je, da je tisto zelenje, ki je sililo iz tal, zelenje potonike, in ko je začel odmikati kamenčke proč in je z lopato razrahljal prst.

Zvečer istega dne je bila ondi že lesena tablica, kjer je bilo z modrim svinčnikom napisano: "Pozor! Potonika! Prosimo, pazite!"

Kdor misli, da so vojaki to tablico in napis na njej imeli za kako norčijo, pač ne pozna vojne. Dotični tudi ne ve, da tam zunaj v jarkih, kjer smo bili večkrat tudi po tedne dolgo ko zakleti, da ondi računajo z drugačnimi količinami, da smo ondi prav majhne, brez-pomebne stvarce uvaževali in častili, česar človeku v navadnem življenju še v sanjah ne bi prišlo na mar.

Isto je bilo s to potoniko. Saj to ni bilo kar tako, da se je prikazala spredaj v prvi liniji, med žičnimi ovirami in jarki, kar iznenada prava pravcata potonika! To je bilo bolj važno ko mnogo drugih stvari, ki jih je imel človek pred očmi dan na dan, tako da jih je bil že do grla sit — in prav vneto so se nam bavile misli z njo.

Le kako je mogla ta rastlina priti semkaj? Bili smo visoko na nekem višavju, kjer je še pred nekaj leti pošumeval razsežen gozd; več ur daleč ni bilo nobene vasi — torej kako naj bi si bili to razlagali?

Ker ni bilo moči priti tej stvari do dna, smo slednjič nehali preudarjati in smo sprejeli pričujočost potonike kot darilo iz nebes in smo bili vseli, da smo jo imeli.

Ni ga bilo med nami vojaka, ki bi se ne bil udeležil tega veselja. Kdorkoli je prišel mimo, je obstal za manj ali dalj časa. Saj je bilo treba pogledati, ali je potonika od večraj že kaj zrastle? Vsakdo je poznal sleherni listič na njej. Kasneje — medtem je prišel že mesec maj — smo vestno šteli potonikine popke, ki si jih je bila nadela. Bilo jih je trinajst. Nesrečno število, so zatrjevali nekateri. Drugi pa so menili, da je to pač slučaj in da je brez vsakršnega pomena.

Kar nič ni bilo čudnega, da je potonika dobila nekega dne tudi svoje ime. Vsak jarek, vsako podzemlje, vsak del jaskove je imel svoje ime. Zakaj bi ga ne imela še potonika? "Lora" smo ji rekli. Nihče ni vprašal, kdo ji je dal to ime. Nasprotno pa je vsakdo

občutil, da se je odtlej vpletala nekakšna skrivnost v potoniko. Bila je zdaj več ko samo rastlina. Kdorkoli jo je pogledal ali mislil nanjo, je menil, da ima pred seboj kako dekle ali ženo in v njegove poglede, v njegove misli so dahnile nežne barve.

Če so zdaj govorili o njej, so govorili drugače ko prej. Pogovarjali so se o njej ko o kakih lepih sanjah. Besede so večkrat kar mehko zvenele. Nekaj kakor pobožnost je pohnihavalo v teh besedah. Neka tiha bojazen je stala za njimi in včasih se je vpletel vanje temni zvok zaskrbljivosti. Francoski topničar tam zadaj za svojim topom? Že nekajkrat je poslal granato prav v bližino. Le kaj je imel v mislih?

Včasih je po več dni skupaj žgalo sonce na postojanko. Ozračje je trepetalo in drhtelo, iz granatnih drobecv so se kresale iskre ko iz demantov, suhi pesek je curljal po stenah jarkov, puškine cevi in varnostni ščiti so bili vroči ko ogenj. Po tem so se luščili poslednji kosci lubja z umrlih drevesnih streljev; tisto bore travice, ki se je bila prirnila pod žično oviro na dan, je bila spet osmojena in potonika se je sesedla in v povesila vse svoje liste. Potem so vojaki privlekli v svojih kotličih vode semkaj. Ili so morali ponjo dol v dolino in preden so prišli z njo na vrh hriba, jim je bila njih bluza vsa premočena od potu. A kaj so se zmenili za to!

In prišel je čas, ko je stopala Lora ko kak čudež skozi vsa pisma, ki so jih vojaki pisali domov. Svojci doma so se brčkone nasmihali temu, a saj vojaki tu zunaj niso tega slutili in tako so spet in spet verno poročali o Lori v pismih. Trinajst popkov! Da so že kar veliki in rdeči! V enem tednu se bodo zares vsi razcveteli! To bodo imeli potem prave pravke binkošti!

Tako in podobno je bilo brati v pismih in pri tem so pozabili pisati o marsičem drugem, kar bi bilo nemara važnejše.

Kdor je pogledal Loro, je bil kar ves blažen. Oči so mu zrle tako začudeno, ko da vidijo lepo pravilico v dalji. Včasih se je celo pripetilo, da je kdo v sanjah govoril o njej. Tedaj je hušnil po razoranem, strniščem obrazu vojaka blažen otroški smehljaj.

Nato so zares prišle binkošti in prav tako se je zgodilo, kakor so bili zapisali v pismih: potonika se je vsa razcevala. Nikoli niso videli, da bi bila Lora lepša ko ta dan. Vsa je žarela ko nevesta iz pravlice. Pogled nanjo je vse oči osrečil. Alojzij je bil kar iz sebe. Nobene karte ni hotel vzeti v roke, kar tičal je ondi in se ni nikamor ganil. Tudi drugi so bili radostno razgreti.

A ko so krog polдне sedeli vsi v skroviščih pri svojih kotličih, so iznenada prišle granate. Trikrat, štirikrat je pritulilo, razparalo trup zemlje in ves tisti sinji binkoštni pokoj je bil izgubljen.

To je bilo nekaj, česar ni nihče pričakoval. Danes so bili vsi občutili, kako jih obdaja in prešinja večni Duh, ki bo v bližnji ali daljni bodočnosti premagal vsakršni človeški spor; upali so, da tudi njih protivniki isto občutijo — pa so se varali. To razočaranje je bilo zlasti z močno pisavo zapisano na obrazu desetnika Alojzija in videti mu je bilo, da kar ne more verjeti vsega tega.

Desetnik Alojzij je odložil žlico iz roke, se počasi povzpел kvišku, stopil na lesene stopnice, ki so vodile iz podzemlja ven v dnevno luč in vsi so zdaj vedeli, kaj bo storil: da bo šel pogledat, kako je z Loro. Brez dvoma se je bal, da se ji je kaj pripetilo. Zano pa so si morali priznati, da je v tem hipu velika neumnost. "Ostani še tukaj!" so zavpili za njim.

"Boš videl, da bo še kaj prišlo!"

Toda Alojzij jih ni več slišal, ali pa mogoče ni hotel slišati tega: mislil je še na Loro. Bilo mu je, ko da mora Lori na kak način pomagati. Francoz pa je zares še enkrat čavnil. Alojzij je stekel kar naravnost tjakaj. Granata je šinila prav v sredo cvetočega binkoštnega grmiča. Lepe rdeče rože so brizgnile v ozračje. Alojzij je videl to še s poslednjim pogledom. A potem je bila že šapa usode nad njim. Oster, koničasti, železni drobec mu je siknil v plapolajoče življenje.

Če človek preveč govori

Ljudje v francoskem mestu Nancyju so bili one dni silno presenečeni, ko so zvedeli, da je znani in splošno čislani odvetnik, Maurice Andre, vodja tatar, blackmailerjev in poneverjevalcev. Polnih 28 let je zakrival svojo kriminalno aktivnost s svojimi generoznimi darjavami za dobrodelne ustanove. In ves ta čas je bil vsakdanji gost v bogatih in vplivnih hišah, kjer niso niti sanjali, da jih ta povabljenec napeljuje za pojasnila o njih dragocenostih, katere jim je potem njegova tolpa izropala.

Odvetnik Andre je bil znan po svojem briljantnem daru govora. Prav ta dar ga je povzdignil v njegovi odvetniški praksi, in tudi prav ta dar zgovornosti je bil tudi njegov končni padec. Ko je vodil za nos policijo polnega četrta stoletja in si je pridobil sloves kot izvrsten odvetnik in spoštovan meščan, se ni mogel vzdržati skušnjave, da bi se malo pobahal o svojem ponočnem viteztvu.

Nekega večera je pri nekem partyu govoril z mlado damo, ki se pa ni posebno zmenila zanj, kar je bilo nekaj izvanrednega pri ženskah. Nenavaden takega prostodušja, je mnogo pil in v takem stanju je hotel imponirati dotični dami s tem, da se je pobahal o svoji moči v nižinskem življenju. Res ji je imponiral in sicer drugače, kot si je on predstavljal, ker dama je šla drugi dan na policijo.

V začetku odvetništva se je posvetil zagovorništvu kriminalcev. V tem je bil zelo uspešen in ker je bil briljanten govornik, so ljudje obžalovali, da je postal zagovornik nižinskih slojev. Toda ljudje so utihnili, ko je začel dajati velike vsote dobrodelnim ustanovam. V svojem odvetniškem poslu je zaslužil lep denar, toda to mu je bilo vse premalo. Hotel je hitro zabogateti. Ko so hodili k njemu razni kriminalci, je videl v največ slučajih, da so bili prijeti samo vsled slabo začrtanih vlovov in drugih prestopkov. Uvi-

del je, da bise marsikateri vlov posrečil in ostal nepojasnen, če bise poprej napravilo dober načrt. Začel je torej svetovati vlovilcem, kako naj delajo, da jih ne bodo prijeli. In predno se je dobro zavedel, je bil že vodja roparske tolpe. Potem je pamehal biti pravni zagovornik kriminalcev in je začel svojo prakso med bogatimi klijenti. Začel je pohajati v bogate kroge in povsod je bilo prej ali slej vlomjeno. Ljudje so ga imeli radi, ker je bil družaben človek in nihče ga ni od daleč ni sumil. Tako je zvedel od bogatih in zaupljivih ljudi njih družinske skrivnosti, katere je potem spretno uporabljal. Eno je pa bilo in sicer, da se sam osebno ni nikdar udeležil kakega roba, ampak je ostal lepo zadev in dirigiral svojo tolpo iz varnega zavetja svoje lepe vile.

Ko je prišla torej ta dama na policijo, je ta takoj uvedla pri njem hišno preiskavo. Tam je takoj dobila neizpodbitne dokaze o ponočni aktivnosti odličnega odvetnika Andreja. Bil je obsojen na dosmrtno ječo v proslulih ječah na Hudičevih otokih. No, tam pa tudi ne bo dolgo, ker Andre je star že 60 let.

Skoro otrok, pobegnili z starejšim moškim

Lamar, Mo. — Lillian June Sawyer, stara 14 let, je danes omožena in mačeha petim otrokom, eden izmed njih starejši kot ona. Pobegnili je od doma in se poročila z 40 let starim Evert Sawyerjem, ki je bil dvaindvajset let. Z njim se je seznanila ko se je hodila igrat z njegovimi otroci. Njeni starši so sprva zahtevali, da gre šerif po hčerko, pozneje so se pa premislili in dali svoj blagoslov, mameč, da se bo morda vse prav izšlo.

IZ PRIMORJA

—Ogenj povzročil zadnje čase veliko škodo. Gorica, maja 1937. — Zadnje čase je ogenj povzročil veliko škodo po naših vaseh. V Ustju pri Vipavi se je pojavil požar in uničil hišo Janeza Ščka. Močan veter je ogenj razširil tudi na poslopje posestnika Ant. Fabriča in Edv. Mercine in je zlasti na gospodarskih poslopih obeh posestnikov naredil veliko škodo. Gasilci, ki so z vso pozornostjo skušali omejiti in pogasiti ogenj so imeli le malo uspeha, kajti veter je pospešil hitro razširjanje ognja in onemogočil gašenje. Skupne škode je precej in je le majhen del krit z zavarovalnino. Kako je ogenj nastal ni znano.

Na Otlici nad Ajdovščino je duševno bolan posestnik Anton Vidmar sam zakuril požar na ta način, da je vtaknil v stelnjak šop goreče slame. Škoda je občutna zlasti, ker je zgorelo precej poljskih pridelkov.

V Tevčah pri Rihemberku je ogenj uničil gospodarsko poslopje Francu Samcu. Poleg gospodarskega poslopja so uničeni tudi poljedelski stroji in razne priprave. Škoda znaša okrog 12,000 lir in je deloma krita z zavarovalnino.

—Dve novi maši. Trnovo, maja 1937. — Na binkoštno nedeljo je pel novo mašo v Podstenjah Valenčič France p. Bonifacij, doma iz sosednjih Mereč. Za to priliko je bila podstenjska cerkev lepo okrašena pa tudi v Merečah so slavoloki govorili o posebni slovesnosti.

Na binkoštni ponedeljek pa je v farni cerkvi sv. Petra v Trnovem pel novo mašo Samsov iz Topolca. Oba novomašnika sta bila pred kratkim posvečena pri oo. cisterjancih v Jugoslaviji in sta prišla domov peti svoje prve maše.

Odstopli član vrhovnega sodišča Zed. držav, Willis Van Devanter, je resigniral iz urada in se posvetil farmerskemu delu v bližini Ellicott City, Md.

KRIŽEM PO JUTROVEM

Po namakem tavniku K. Maza

"Tisto ne. Pa preveč sem razburjen, ves se tresem, saj vidiš! Moje telo je kakor gora polna ognja in potresa."

Halef je pomenljivo zamahnil z bičem.

"Ti naj morebiti nekoliko pomirim tisti potres?"

"O Allah—! O Allah—!" je stokal debeluhar. "Ubogo, nesrečno drevesce sem, ki je zašlo med dva trda kamena!"

"Ne, ovca si, ki jo trgata dva leva!" se je smejal Halef. "Le eno samo minuto ti bo še dal moj effendi časa za pomislek!"

"Je res, effendi?" me je plašno gledal.

"Da! In ko mine tista minuta, se lahko vrneš v koč, jaz pa pošljem po kaj, če nočeš podpisati."

Premišljeval je še pa povedal:

"Dobro! Naj stori Moskkan, kar hoče, naj se jezi, kolikor hoče, ne morem drugače — podpisal bom."

"Pa to mi še ni dovolj!"

Ves nesrečen je zastokal:

"Ne—? Kaj vse še pa hočeš?"

"Tvoji tovariši so tudi grešili. Zato morajo tudi sami skrbeti, da boš mož beseda. Podpisali bodo prav kakor ti. In jezdili bodo z nami na tvoj dom in v pričo njih in pred našimi očmi boš položil roko svoje hčerke v Alijevo roko!"

"Tega ne bodo storili!"

"Zakaj ne?"

"Ne znanjo pisati."

"Morebiti prav tako dobro ali pa še bolje kot ti! In če res ne znanjo, pa naj se podkrižajo. Če to storijo, bodo svobodni."

"Pa ne bodo hoteli, kajti—"

Tedaj se je nekdo oglašil v koči:

"Kaj boš kvasil, Bošak! Ali naj radi tebe do sodnega dne sedimo tule v koči? Naj radi tebe tvegamo, da nas obesimo? Effendi, povej, ali res nič drugega ne zahtevaš?"

"Ne."

"In če storimo, kar zahtevaš, boš molčal o vsem, kar se je zgodilo?"

"Da."

Berač Saban je govoril. Sam je bil največji lopov in glavni krivec, pa se mu je najbolj mudilo. Na moje besede je koj povedal:

"Torej, bo pek podpisal in mi tudi."

"Kaj pa bo Moskkan rekel?"

je še ugovarjal strahopetni Bošak.

"Nič ne sme reči. Saj veš, da se me mora bati. Ne bo smel ugovarjati. Bom že sam opravil z njim."

"Dobro!" sem dejal. "Opravili smo. Lahko se vrneš v koč, Bošak!"

Oddahnil si je.

"In ni mi treba podpisati?"

"Sestavili bomo pogodbo v koči. S teboj pojdem."

Prestrašen me je pograbil Halef za rokav.

"Za Allahovo voljo—! Ostani, effendi!"

"Kaj še! Ne bojim se teh ljudi. Nič mi ne morejo. Šel bom. Ako slišite, da me mislijo napasti, zažgite koč in zastražite vhod, da nihče ne bo mogel ven!"

"Da, pridi, effendi! Varen boš med nami!" je pravil berač.

"Effendi, s teboj pojdem!" je silil Halef.

"Dobro, prepričal se boš, da se nam ni treba ničesar več bati! Vstani, Bošak!"

Stokajoč je dvignil pek in barvar svojo ogromno meseno težo in se odmahnil v koč. Stopili smo za njim. Halef je držal samokres v roki, pa ga koj spet shranil. Ni bilo nevarno. Vseh sedem zlikovcev je sedelo v koč, njihovo orožje pa je

ležalo v drugem kotu. Poklical sem Omarja, Očkota in Alija, prišli so za nama.

Bošak se še vedno ni hotel vdati. Ugovarjal je in se izgovarjal. Pa nič ni pomagalo. Tovariši, posebno berač, so silili v njegova tako dolgo, da se je nazadnje uklonil.

Ves srečen je pohitel Ali h konju ter prinesel papir in pisalo orodje.

"Boš ti pisal, effendi?" me je vprašal.

"Ne. Ti si ženin, ti piši! Pa skribi, da ti neveste ne bodo kje odvedlin skozi kaka skrivna vratica! Previdno sestavi pogodbo!"

Začel je. Dolgo, dolgo je razmišljal in pisal. In ko je bil gotov, sem prebral "ženitovansko pismo." Res je bilo tako premeteno sestavljeno, da ga niso mogli prevariti, nobenih "stranskih vratic" jim ni pustil.

Porinil sem papir Bošaku.

"Podpiši!"

Iznova je stokal in se zvijal. Halefu je pošla potrpežljivost.

"Effendi, ali bi ga ne obesili rajši kar tule? Saj na vislice itak pride! Kajti če nemudoma in takoj ne podpiše, pojdem po kajto."

"Saj bom! Saj bom!"

Končno je res podpisal.

Urar je vzel pogodbo in šel od enega do drugega. Vsi so podkrižali in še posebej ustmeno obljubili, da se bo pogodba izvršila.

In ko je bila zadeva končno urejena, je rekel srečni ženin:

"Sedaj pa pojdim v Džnibaš! Za priče mi boste, da mi bo res dal Ikbalo za ženo."

"Pustite mi, da si nekoliko počijem!" je stokal Bošak.

"Ves zdelan sem od—"

"Čujte!" se je oglašil Halef in pokazal k vratom.

Prisluhnili smo.

Zunaj je zatopotal konj. Jezdec je bil že čisto blizu koč. Mehka tla so udušila topot kopit, da ga nismo prej čuli.

Nisem še utegnil vstati, da bi pogledal, kdo prihaja, ko je prišel že tudi vstopil.

Moskkan je bil, tisti, ki sva ga s kovačem šimenom prijela in vtaknila v njegovo klet.

Kako je ušel? Je morebiti—?

Pa ni bilo časa za razmišljanje. Koj me je spoznal.

"Prokleti lopov—! Tule—!"

Izdrl je pištolo, strel je počil.

Ko misel tako naglo sem šnil v stran in—ne vem kako, pa hip pozneje sem ga že treščil s puškinim kopitom po glavi, da je kričnil, izpuštil pištolo, se zgrudil ter segel z obema rokama k licu. Kopito mu je priletelo v obraz, ker se je mislil udarcu umakniti.

Obenem je že tudi planil Halef in mu pokleknil na prsi. Tako naglo se je vse zgodilo, da so še vsi sedeli, nobeden niti zinil ni, pa sva že opravila z njim.

Tedaj seve so skočili na noge in vse vprek vpili. Halef ga je zvezal, Omar in Očko sta mu pomagala. Nič se ni branil, le grgrajoče je tulil. Kopito mu je zdrobilo vse sprednje zobe in menda tudi čeljust.

Pa še nekdo je bolešno kričal, kot da ga na kol nabadajo. Namreč debeli pek in barvar. Strašna nesreča se mu je pripetila.

Ko je Moskkan sprožil pištolo in sem se krogli umaknil, je Bošak v svojem strahu nehote iztegnil roko in krogla ga je menda zadela.

Kar tulil je.

"Moj prst—! Moja roka—! Moje telo—! Moje življenje—! Zadet sem—! Ranjen sem—! Ustrelil me je—! Ubil me je—! Mene—mene—!"

(Dalje prihodnjič.)

Ko je domovina klicala pod orožje, so ti "patrioti" kupili dolarje

John D. Rockefeller, ki je umrl pred par tedni, je bil zadnji onih dečkov, ki leta 1861 niso šli na vojsko. Več kot pol stoletja je Amerika obudovala bogastvo Rockefellerjev, Gouldov, Guggenheimov, Vanderbilto, Astorjev, Pullmanov, Morgansov, Carnegiejev, Rogerjev, Armourjev, Swiftov in drugih, ki so bili vsi mladi trgovci v aprilu 1861, ko je padel prvi strel v ameriški civilni vojni. To so bili tisti, ki jih ni zbudila k domovinski zavesti vojna tromba, ampak so ostali lepo doma in si postavljali temelj za poznejše bogastvo.

O, da, zanimali so se za takratno vojno v tem, da so zakladali armado z različnimi potrebščinami — za dobiček. V gumbnicah so nosili ameriško zastavo, a boj so prepustili drugim. Takrat je lahko vsak za par sto dolarjev poslal na bojno polje namestnika, in nihče ga ni imel pri tem za strahopetca. In prav to so storili poznejši milijonarji. In če ne bi bili, bi najbrže tudi zabogatelji ne bili, kot rečeno, prvo podlago za poznejše bogastvo so si pridobili prav tedaj v civilni vojni.

Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, če opišemo nekaj teh ameriških mogotcev, ki so začeli z nič in ki premorejo danes milijone oziroma so jih zbrali za svoje potomce. Saj se skoro vsak dan bere ime tega ali onega bogataša, zato bo prav, če veste tudi, kako je njihovo bogastvo nastalo.

Začnimo z Rockefellerji. John, William in Frank so bili trije sinovi Williama Rockefellerja, malega trgovca iz Richford, N. Y.

John je šel služiti k trgovcu Hewitt & Tuttle v Cleveland. Za prve tri mesece je dobil \$50 plače. Potem je dobival za eno leto po \$25 na mesec in potem \$500 za prihodnje leto.

Potem je začel trgovino na svoje. Oče mu je posodil \$1,000 po deset odstotkov obresti. Bil je izredno priden in varčen. Prvi je prišel v trgovino in zadnji je šel ven. Pil ni, plesal ni, kart ni igral. Njegovo podjetje je dobro uspevalo.

Ko je bil star 22 let, je izbruhnila civilna vojna. Bojna slava ga pa ni mikala, ampak je samo čakal, kje se bo kaj začelo.

Dva meseca pozneje je pa brzojavil generalu Fremontu v St. Louis, da ima pet tisoč čisto novih vojaških pušk. Proda mu jih po \$22 vsako. Fremont je brzojavil, da jih kupi. Stevens je naprosil Morgana, da je sklenil kupčijo. Ta je plačal najprej ameriški vladi \$17,486 za puške in jih poslal generalu Fremontu za \$109,912. Vedeti morate, da je Stevens kupil puške

služilo. Takrat so v Pennsylvaniji odkrili olje. John D. je hitro videl lepo priliko. John je ustanovil prvo oljno firmo.

Njegov brat Frank se je pa vpisal k vojakom. Bil je star 15 let, a je povedal pri naboru, da ima že 18 let. John je bil silno jezen na Franka radi tega. Frank ga je prosil, naj mu posodi \$75, da si bo kupil uniformo. John mu ni hotel dati in od tega časa si nista bila več prijatelja. Ko je prišel Frank iz vojske, je poskušal tu pa tam. Toda on ni bil Johnovega kova. Leta 1883 je bil solastnik Franklin rudnika. Rudnik je bil vreden najmanj \$2,000,000. V krizi 1883 si je moral rudnik izposoditi od Johna D. \$400,000 in ker niso mogli vrniti denarja, je John dobil rudnik za \$500,000, ter zaslužil pri tem \$1,500,000. Tožili so se, pa John je zmagal. Takrat je nastalo tako sovražstvo med bratoma, da je dal Frank izkopati trupla svojih otrok iz družinskega lova na pokopališču v Clevelandu, da ne bo noben član njegove družine počival v zemlji, ki jo lastuje njegov brat John, je rekel Frank. Frank je umrl leta 1917.

J. Pierpont Morgan je bil ob izbruhu civilne vojne star 24 let. Bil je lep mlad mož, krepke rasti in kot nalašč za uniformo. Toda ta mu ni dišala. Zato se ni zmenil za Lincolnov klic za prostovoljce.

Morgan ni pričel od vsega začetka, ker je bil že njegov oče milijonar. Vendar je sin tudi podedoval po očetu strast do denarja. Z vojno se je mladi Morgan okoristil s tem, da je prodajal puške armadi. Tri leta prej je armadni urad prepovedal rabo pušk Hallovega izdelka. Da niso dobre, so rekli. Vlada jih je prodajala po \$1 in \$2. Toda ob izbruhu vojne jih je bilo še vedno kakih 5,000 v vladni orožarni v New Yorku. Neki Simeon Stevens je ponudil \$3.50 za vsako puško in jih tudi dobil.

Potem je Meyer prodal svoj delež in šel v novo podjetje z S. Dreiffusom in Jacob Loebom. Prodajali so specerijo v Philadelphiji in pri tem zabogatelji. Potem je začel kupčevati s čipkami, katere je najprej dobival iz Švice, potem je pa odprl sam svojo tovarno v New Yorku. Vseh svojih sedem sinov je vzel v to podjetje in bogastvo je raslo. Ko je umrl, je zapustil \$50,000,000.

od vlade in jih zopet isti nazaj prodal in napravil pri tem skoro \$100,000, ne da bi mignil s prstom.

Ko je kongres zvedel o tej kupčiji, ni hotel odobriti računa za puške. Morgan je tožil. Vlada je ponudila, da plača \$55,550 za puške, to je \$13.31 za vsako. Morgan ni bil zadovoljen. Tožil je naprej in končno so se pogodili za \$17 za vsako puško, prav toliko, kolikor je vlada plačala za te puške prej, predno jih je zavrgla.

To je bila prva transakcija mladega Morgana, ki je pokazal ameriški vladi, po čem je česen.

Poglejmo si zdaj Andreja Carnegia. Leta 1848 je došel v Ameriko iz Škotske, star 13 let. Šel je delat v suknjarno v Pittsburghu. Pozneje je napredoval do ravnatelja pittsburske divizije pennsylvanske železnice.

Za časa vojne je bil asistent Thomasu Scottu, ki je bil pomozni vojni tajnik in vodja prevoznega oddelka. Toda te službe ni opravljal dolgo, ker se ga je prišla nervoznost. Leta 1862 je šel s svojo materjo na obisk na Škotsko.

Ko je prišel nazaj, je Carnegie videl denar v železu in jeklu ter se je posvetil temu delu z dušo in telesom. Ko je leta 1919 umrl, je zapustil preko \$25,000,000.

Meyer Guggenheim je bil ob izbruhu vojne star 33 let. Morala zato ni šel v vojsko, ker je bil oženjen? Kaj še! Prav kot druge, je tudi njega pohlep po denarju odvrčal od uniforme.

Guggenheim je prišel v Ameriko iz Švice, ko je bil star 19 let. Najprej je delal v neki krojačnici. Ko je njegov svak iznašel neko kavno esenco, je Guggenheim prodajal ta produkt od hiše do hiše. Potem je prodajal svetilo za peči, loj in plavilo. Potem sta začela s svakom suma izdelovati svetilo za peči.

Potem je Meyer prodal svoj delež in šel v novo podjetje z S. Dreiffusom in Jacob Loebom. Prodajali so specerijo v Philadelphiji in pri tem zabogatelji.

Potem je začel kupčevati s čipkami, katere je najprej dobival iz Švice, potem je pa odprl sam svojo tovarno v New Yorku. Vseh svojih sedem sinov je vzel v to podjetje in bogastvo je raslo. Ko je umrl, je zapustil \$50,000,000.

Poglejmo zdaj nekoliko Vanderbilte. Začnimo s starim Corneliusom Vanderbiltom. Leta 1812 bi moral k vojakom, pa je rekel oblastem, da bi jim lahko veliko boljše služil, če bi z brodom prevažal vojake od New Yorka pa do bližnje trdnjave, z dobičkom, seveda. In dobro mu je meslo, zraven si je pa še domisljal, da služi domovini.

Vanderbilt je imel več hčera in tri sinove, pa denarja ko pečka, ko so bili sinovi odrasli. Toda ni imel sreče z njimi. Eden je bil pijanec, drugi, Bill, po očetovem mnenju ni bil dosti pridna, edino na Georgia je nekaj upal. In res, prvi je umrl radi pijače, George se je pri vojaki prehladil in je tudi umrl, tretji, Bill, za katerega oče ni dosti maral, se je šele obnesel. Ta je za časa državljanske vojne prodajal konjenici Zedinjenih držav seno in ko je umrl, je zapustil \$100,000.

Druga bogata rodbina je ona Jacoba Astorja. Ko je stari Jacob Astor umrl leta 1848, je zapustil kakih \$20,000,000 svojemu sinu Williamu. Ta je imel leta 1861 tri sinove, ki bi bili vsi zmogni nositi vojaško suknjo. No eden izmed njih, Henry, sam ni šel v vojsko, ampak je raje na svoje stroške opremil en cel regiment vojakov, sam pa lepo ostal doma in delal denar.

Kot piše zgodovina iz onih časov, so ti mladi možje lepo kupili dolarje s tem, da so zalagali armado z živili in drugimi potrebščinami, ter služili pri tem od 20 do 100 odstotkov dobička, medtem, ko so rodoljubi prelivali kri na bojnih poljanah za domovino.

Poglejmo zdaj drugega bogataša, Jay Goulda, ki je bil ob izbruhu civilne vojne mož v najlepših letih, star 25 let. Tudi njega ni ganil klic domovine. Pač, ganil ga je v toliko, da je delal dobičke z vlado.

Jay Gould je bil sin revnih staršev. Toda že kot deček je trdil, da bo nekoč bogat človek. Ko je bil star 16 let, je kupil neko trgovino za \$2,000, na besedo. V par urah jo je prodal za \$4,000. To je bil začetek. Ko je bil star 20 let, je začel trgovino z nekim Zadoc Prattom. Delala sta dober dobiček, ampak denarja ni bilo nikjer. Pratt je kmalu videl, da ga Gould goljufa. Razšla sta se in Gould je kupil vso trgovino za polovico, kar je Pratt investiral.

Potem je šel Gould v družbo z nekim Leuppom. Delala sta lep denar, toda ko je prišla leta 1857 kriza, je firma propadla. Leupp se je ustrelil, Gould pa je ostal veselega obraza in z denarjem v žepu. Čudno, da je bil pri podjetju izgubljen denar samo od enega tovariša. Toda Gould je znal.

Za časa vojne je špekuliral s posestvi in zlatom in ko je leta 1892 umrl, je zapustil \$85,000,000.

In tako bi jih lahko našli še več, ki so bili za časa ameriške državljanske vojske tako za ljube dolarje, da so preslišali glas vojne trombe in ostali lepo doma, da so nakladali na kupe denar za svoje potomce in večina teh ravno z državljansko vojno. Bili so res veliki "patrioti"—dona in dokler jim je ta patriotizem kaj nesel. In nesel jim je, kot se vidi, kajti sadove "patriotizma" njih očetov še danes uživajo njih potomci.

"Da, videl sem smrti v obraz"

Francoski zrakoplovec Raymond Delmotte je skušal pred kratkim potolči svetovni rekord v hitrosti, ki ga drži Američan Hugh Howard, pa ga je njegovo letalo pustilo na cedilu,

tako da si je komaj rešil življenje s padalom. O tem svojem poskusu in rešitvi sam pripoveduje v "Paris Soir" sledeče:

Svoj aparat poznam dobro; saj sem z njim napravil že nekaj precej hudih vaj. Imenitna živalca je to. Kot bi bil to najčistokrvnejši arabski dirkač. Zato sem bil čisto prepričan, da bom zmagal.

Ob 8:15 odletim z bliskovito naglico z letališča. V višini 350 m dam motorju največjo hitrost. Vse je v najboljšem redu; motor brni pravilno, vreme ugodno, brez najmanjšega vetra. Kakih 2000 m drvim tako s 650 km na uro, kar začetim, da nekaj ni prav. Letalo se mi začne obnašati tako, kot bi ga bila napadla božjast. Zmanjšam hitrost. Takoj se mi sunkovito postavi na glavo. Nič bolj neprijetnega ne poznam kot take neprostovoljne akrobacije. Če njihov vzrok ni preveč resen, je mogoče spraviti "živalce" k pameti. V tem primeru sem takoj začel, da je vzrok njene podvignosti precej resen. Noben vzvod, s katerim se določa smer letalu, me več ne uboga; ne za padanje, ne za dviganje. Zvišam torej brzino. Kot divje se letalo vzpne in leti kakor strela v nebo. Dolgo ne bo tako letelo, kmalu se bo zopet obrnilo navzdol, rešiti ga ne bo mogoče; treba je torej misliti na svoje življenje, ki mi je nenadoma postalo nadvse drago. Samo s padalom se bo mogoče rešiti, seveda le, če vjamem pravi trenutek. Da bi skakal iz letala v tej blazni hitrosti 600 km na uro, na to sploh misliti ni mogoče. Hitro začnem odpenjati jermenje, odprem stranske odprtine, z eno nogo sunem ročaj na desno, z drugo se odženem v nasprotno, v praznino, in že visim na padalu, na pol omamljen vsled udarca, ki sem ga dobil pri skoku. Trenutek pozneje zaslišim gluh udarec ob tla ter zagledam ravno pod seboj visok plamen, ovit z dimom — žalosten konec svojega letala, ki je treščilo na tla gotovo s hitrostjo 1000 km, se razletelo in vžgalo.

Dasi sem bil s padalom razmeroma na varnem, mi je začela pretiti druga nevarnost, namreč, da me padalo zanesle naravnost v ogenj. Že začetim vročino — saj je gorelo 1500 l bencina — ki me je naravnost vlekla nase, pa k sreči potegne močan veter in me zanesle kakih 100 m od nevarnega kraja. Pripravljam sem se na "mehko" pristajanje, pa priletim ravno na kup kamenja in jo pošteno skupim po kolenih. V tem je že pristal pilot spremljevalec s svojim letalom, me vzel k sebi in odpeljal v prevezovališče. Odtod takoj odhitiva spet nazaj k gorečemu letalu.

Na mestu je bil že glavni inženjer tvrdke Candron, ki je letalo izdelal. Priznati moram, da izdelava letala ni bila kriva nesreče. Vedno sem imel neomajno zaupanje v to vrsto letal in sem pripravljen takoj se spustiti zopet v zrak in poskušati doseči svoj cilj. Vse skupaj je bila le majhna in zelo neumna nezgoda, kot jih je toliko. Vzrok je bil najbrž le kak kamenček, ki ga je pri odletu zaneslo med kolesje.

MALI OGLASI

Stanovanje

se odda, 4 sobe, kopališče, parna gorkota. 736 E. 93rd St. Tel. EN-1217.

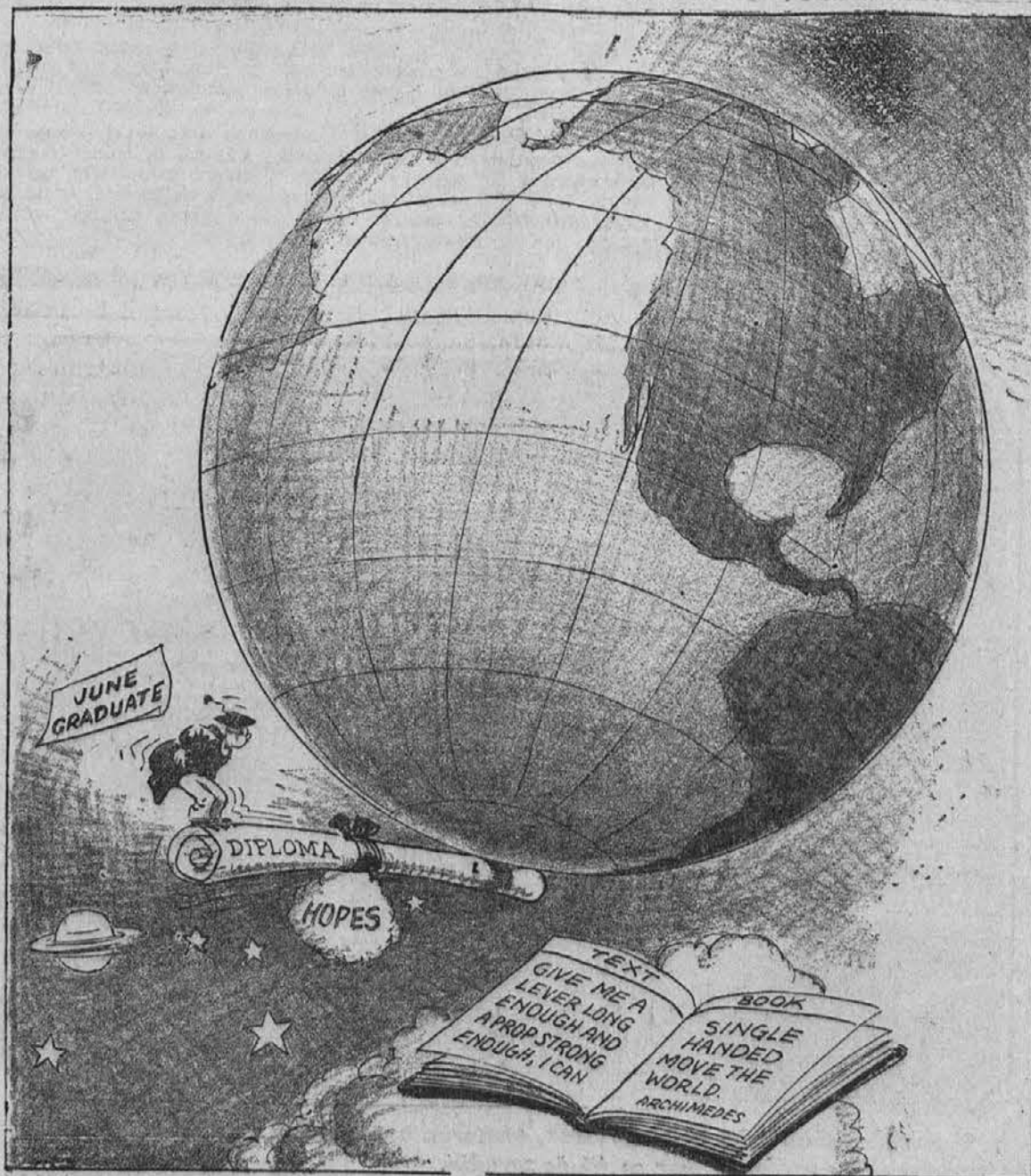
Wanted

experienced Beauty operator. Inquire at 6111 St. Clair Ave.

Soba se odda

za spanje; vse udobnosti; samo \$2.00 na teden. 1277 E. 60th St.

(140)

Roža sveta

POVEST IZ DOBE TRETJE KRIZARSKE VOJSKE

Angleški spisal: H. R. HAGGARD

Prevel: I. M.

"Pa Saladin ima mnogo opravila s kristjani, sir Andrej. On ima mnogo vjetnikov kristjanov celo v mirnem času; med 213 drugimi sem tudi jaz njegov jetnik."

"Ali je vjel tudi viteza Lozella?"

"Viteza Lozella?" je ponavljal romar. "Ali ni to velik človek z rdečim obrazom, brazgotino na čelu, ki je vedno nosil črn plašč preko svojega oklepa?"

"Utegnil bi biti."

"Ta ni bil vjet, prišel je samo obiskat sultana v Damask, ko sem bil jaz tam jetnik; videl sem ga dvakrat, trikrat, dasi mi seveda ni bilo znano, kakšno opravilo ima. Kasneje je odpotoval in v Jafi sem izvedel, da je odjadril v Evropo tri mesece pred menoj."

Pri teh besedah sta se brata spogledala. Lozelle je torej v resnici bil na Angleškem. Sir Andrej pa ni opomnil ničesar, samo rekel je:

"Kaj je prav za prav s teboj, razodeni nam, ali pazi se, da govoriš resnico."

"Čemu bi ne govoril resnice, saj nimam ničesar prikrivati?" odgovori Nikolaj. "Nekaj Arabcev me je vjelo, ko sem romal ob Jordanu; in umorili bi me bili, ko bi jih ne bili pregnali Saladinovi vojaki, ki pa so me sami vzeli jetnika seboj v Damask. Tam so me vrgli v ječo, in tedaj sem videl Lozella, ali prav za prav nekega kristjana, ki mu je bilo tako ime; in ker se mi je

zdelo, da je v milosti pri Saraceni, sem ga zaprosil, da se po tebe zame. Pozneje so me pripeljali pred Saladina in po raznih vprašanjih mi je sam sultan povedal, da moram častiti krivega preroka ali pa umreti; moj odgovor na to lahko uganete. Tedaj so me odpeljali, kot sem mislil, v smrt, a nikdo mi ni prizadejal nič zalega."

"Čez tri dni je Saladin zopet poslal pome ter izjavil, da mi priznane življenje, ako prisegem, da ponesem neko skrinjico do vas ali do vaše hčere po imenu Rozamunda, v stepejski grad v Ekesu in mu prinesem odgovor nazaj v Damask. Ker nisem želel umreti, sem dejal, da sem voljan to storiti, ako mi sultan zastavi svojo besedo — ki je nikoli ne prelomi — da bom pozneje prost."

"In imaš sedaj, ko si na varnem tu na Angleškem, namen vrniti se v Damask z odgovorom?"

"Da, to storim, sir Andrej. Prvič ker sem prisegel, in jaz ne prelomim svoje besede, kakor je tudi Saladin ne. Drugič pa, ker želim še živeti in mi je sultan obljubil, ako ne izpolnim svoje obljube, da poskrbi za mojo smrt, naj bom kjerkoli; in jaz sem prepričan, da on svojo besedo gotovo izpolni. No, ostali del moje zgodbe je kratek. Izročili so mi skrinjico, kakor vidite, in z njo denarja, kolikor bi ga potreboval za svojo pot semkaj in nazaj. Zatem so me peljali v Jafo, kjer sem stopil na ladjo, ki je bila

namenjena v Italijo; tukaj sem dobil drugo ladjo "Sv. Marija," ki je odjadrala proti Calaisu, kamor smo srečno dospeli po nevarni vožnji. Odtod sem se prepeljal z ribiškim čolnom v Dover, kjer sem ravno pred osmi mi dnevi stopil na suho; tukaj sem si kupil mulo, se pridružil nekim popotnikom, ki so šli v London in odtod do semkaj."

"In kako se povrneš nazaj?"

Romar je zmajal z ramami. "Kakor bom pač najbolje in najhitreje mogel. Je-li vaš odgovor pripravljen, sir Andrej?"

"Da, tukaj ga imam," in izročil mu je zvitek, ki ga je Nikolaj skril v gubah svojega velikega plašča. Zatem je sir Andrej pristavil: "Pravite, da ne veste ničesar o celi zadevi?"

"Ničesar; ali pravzaprav zgolj tole: častnik, ki me je spremljal do Jafe, mi je pravil, da je nastalo neko gibanje med učenjaki in modrimi na dvoru, in sicer radi nekih sanj, ki so se sultanu trikrat prikazale. Šlo se je za neko gospico, ki je bila napol Ajubove, napol angleške krvi, in dejali so mi, da je moja naloga s tem v zvezi. In tukaj vidim, da ima plemenita gospica, ki stoji pred menoj, oči, ki so čudno podobne očem sultana Saladina. In iztegnil je svoje roke in umolknil."

"Kakor kaže, vidite dobro, prijatelj Nikolaj."

"Sir Andrej, ubog romar, ki si želi imeti svoj vrst neprerezan, mora imeti svoje oči vedno odprte. Sedaj sem se dobro okrepčal in sem truden. Ali imate kak prostor, kjer bi lahko spal? Odiči moram ob dnevnem svitu; kajti oni, ki izvršujejo Saladinovo naročilo, ne smejo biti počasni; vaše pismo itak imam."

"Da, imamo prostor zate," je odgovoril sir Andrej. "Wulf, popelji ga tja in jutri pred odhodom se vidimo zopet. Dotle pa z Bogom, romar Nikolaj."

Romar ga je še enkrat pozorno pogledal, se priklonil in odšel. Ko so se vrata zaprla za njim, je sir Andrej pomignil Godvinu, naj pride k njemu, in zašepetal: "Jutri, Godvin, moraš vzeti nekaj mož in slediti temu Nikolaju, da vidimo, kam pojde in kaj ukrene; jaz mu namreč ne zapam! Tako prenašanje poslanice od Saracenov k nam in zopet nazaj je malo čudno opravilo za krščanskega človeka. Četudi trdi, da je njegovo življenje odvisno od tega, menim, da bi lahko ostal tukaj na Angleškem, ako bi bil poštenjak, saj bi ga prvi duhovnik odvezal od prisage, ki so mu jo usilili neverniki."

"Da bi bil nepošten, ali ne bi ukradel te dragulje?" je vprašal Godvin. "Vredni so, da bi bil poskusil. Kaj pa ti misliš, Rozamunda?"

"Jaz?" je odgovorila. "O, jaz mislim, da je na tej stvari več, nego mislim. Jaz mislim," je pristavila s preplašenim glasom in nehoti sklenila roke, "da se zbirajo črni oblaki nad to hišo in

nad njimi, ki bivajo v njej. Kako čudna je usoda, ki nas zagrinja vsekol! In zdaj pride Saladinov meč do tega, da ji da obliko, in roka Saladinova, da me iztrga iz mojega pokojnega življenja ter me povzdigne do dostojanstva, ki ga ne iščem; in sanje Saladinove, ki sem z njim v rodu, da prepletejo moje življenje s krvavo igro v Sirijo in brezkončno vojsko med križem in polumesecem, ki sta obadva moja dedščina." In z bolestno gesto se je Rozamunda obrnila in jih zapustila.

Oče je zrl za njo in rekel:

"Dekle ima prav. Veliki dogodki so blizu, v katerih mora nositi vsakdo izmed nas svoj delež. Za malenkost bi se Saladin nikoli ne zganil tako — on, ki se pripravlja, kakor mi je znano, za poslednji boj, v katerem mora pasti ali Kristus ali Mohamed. Rozamunda ima prav. Na njenem čelu se blesti polumesčeva krona Ajubove hiše, njenega srca se oklepa črni križ kristjanov, okoli nje se bojuje vere in narodi. Kaj, Wulf, ali romar že spi?"

"Kakor ubit; videti je močno utrujen od potovanja."

"Kakor ubit, a ima eno oko morda odprto. Ne bi rad, da bi nam pobegnil ponoči, ker bi zjutraj rad malo več govoril z njim o teh in drugih stvareh, ki sem jih že omenil Godvinu."

"Ne bojte se zato, stric. Zaklenil sem hlevska vrata in po božni romar nam težkoda pusti tako mulo v dar."

"Prav tako," je odgovoril sir Andrej. "Zdaj pa k večerji, pozneje pa se posvetujemo; zdi se, da bo treba velike previdnosti, predno bo vse storjeno."

Naslednje jutro sta bila Godvin in Wulf že uro pred dnevom pokonci, in z njima nekaj zanesljivih mož, ki so jih bili poklicali z naročilom, da bodo potrebovali njihove pomoči. Kmalu zatem je prišel Wulf s svetilnico v roki k bratu, ki je stal v dvorani pri ognju.

"Kje pa si bil?" je vprašal Godvin. "Si-li šel romarja buditi?"

"Ne. Poslal sem enega moža na staro cesto, ki drži proti Steeple Hillu, drugega pa na pot, ki

drži proti zalivu; dalje sem šel nakrmiti njegovo mulo, ki je kaj krasna žival — predobra za romarja. Brez dvoma bo kmalu pokonci, saj je rekel, da mora vstati zarana."

Godvin je prikimal; in sedla sta na klop poleg ognja — vreme je bilo namreč mrzlo — in dremala sta, dokler se ni začelo daniti. Tedaj je Wulf vstal in rekel:

"Menim, da nisva nevljudna, če ga zdaj zbudiva," in odšel je na drugi konec dvorane, odgrnil zavese in zaklical: "Vstani, Nikolaj, vstani! Čas je iti moliti in zajutrek bo kmalu pripravljen."

A Nikolaj se ni oglašil.

"Zares," je godrnjal Wulf, ko se je vrnil po svojo svetilko, "ta

romar spi, kakor da bi mu bil Saladin že prerezal vrat." Nato je prižgal svetilko in se vrnil k sobi za goste.

"Godvin," je zaklical takoj nato, "pridi sem. Ta človek je izginil!"

"Izginil?" je dejal Godvin, ko je tekkel k zastoru. "Izginil? Kam pa?"

"Nazaj k svojemu prijatelju Saladinu, mislim," je odgovoril Wulf. "Poglej, tako-le pa jo je pobrisal." In pokazal je na oknice spalnice, ki so bile na stečaj odprte, pod njimi pa hrastov stol, ki je z njegovo pomočjo po božni Nikolaj splezal na okno.

"Zunaj mora biti, kjer krmi svojo mulo, ki bi jo težkoda pustil," je rekel Godvin.

1880

1937

NAZNANILO IN ZAHVALA

Zalostni in potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da smo izgubili ljubljenega brata

John Komočar

ki je za vedno izdihnil svojo blago dušo dne 3. maja 1937. Doma je bil iz Mrzlava vas, fara Čatež na Dolenjskem. K večnemu počitku smo ga položili dne 7. maja 1937.

V dolžnost si štejemo, da se prisrčno zahvalimo vsem darovalcem krasnih vencev in sicer: družina Mr. in Mrs. Martin Komočar, družina Mr. in Mrs. John Miller, družina Mr. in Mrs. Anton Cizel, Mr. in Mrs. Rudolf Volčanšek, Mr. Mike Franko, družina Mr. in Mrs. Mike Grdanc, E. 53 St., Mrs. Frances Jerman in družina, Mr. in Mrs. Anton Bostiančič, družina Mr. in Mrs. Ignac Slapnik Sr., Employees of Woolworth Store No. 977, društvo Slovencev št. 1 SDZ.

Iskreno se zahvaljujemo sledečim, ki so darovali za sv. maše za pokojnega: Mr. in Mrs. John Miller in družina, Mr. William Miller, Mr. in Mrs. Anton Tomse in družina, Mr. John Galic, Mr. in Mrs. Simon Bizjak in družina, Mrs. Mary Baskovic iz Collinwood, Mr. in Mrs. Joseph Kaučnik in družina, Mr. in Mrs. Mike Basko, Collinwood, Mr. in Mrs. Frank Cirske in družina, Mrs. Mary Bencin in družina, Mrs. Agnes Močnik in družina, West Park, Mr. in Mrs. Frank Oster in družina, Mr. in Mrs. Joe Oražem in družina, Mr. in Mrs. Anton Koren in družina, E. 45 St., Mrs. Uršula Budic in družina, Miss Marie Telic, Mr. in Mrs. Andrew Bajt in družina, Mr. in Mrs. Louis Strauss in družina, Schaffer Ave., Mr. in Mrs. Frank Blaznik in družina, Mr. in Mrs. James H. Whimple, Mr. Frank Birk, E. 34 St., Mr. Cetinsky in družina, Carry Ave., Mrs. Agnes Faletic in družina, Mr. in Mrs. Frank Grebenc in družina, Mr. in Mrs. Frank Kovač in družina, Saranac Rd. Lepa hvala tudi Miss Jule Koren, E. 45 St., za pismo poslano sožalje.

Prav lepo se zahvaljujemo vsem, ki so dali svoje automobile brezplačno na razpolago pri pogrebu in sicer družina John Miller, Mr. in Mrs. Anton Bostiančič, Mr. in Mrs. Rudolph Volčanšek, Mr. Ed. Jerman.

Iskrena hvala Mr. John Gorniku za vse, kar je storil dobrega in koristnega za pokojnega.

Ravno tako se lepo zahvaljujemo vsem, ki ste prišli ranjkega pokropit, vsem, ki so pri njem čuli in molili ter se udeležili pogreba.

Prisrčna hvala Msgr. B. J. Ponikvarju za opravljene cerkvene pogrebne obrede.

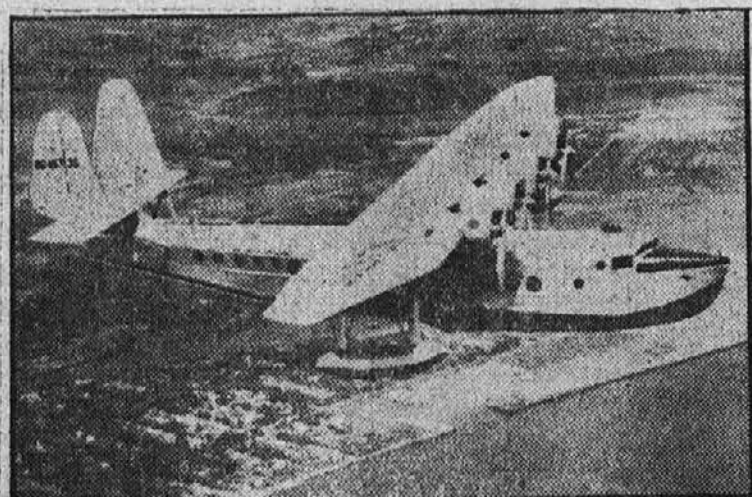
Prav lepa hvala pogrebni zavodu Anton Grdina in Sinovi za vso prijazno naklonjenost in za izvrstno vodstvo pogreba.

Tebi, predragi brat, pa želimo, da počivaš v miru v hladnem grobu. Prestal si težavno pot te solzne doline, sveti naj Ti večna luč in lahka naj Ti bo ameriška zemlja.

Zalujoči ostali:

Anna Grdanc, sestra;
Martin Komočar brat.

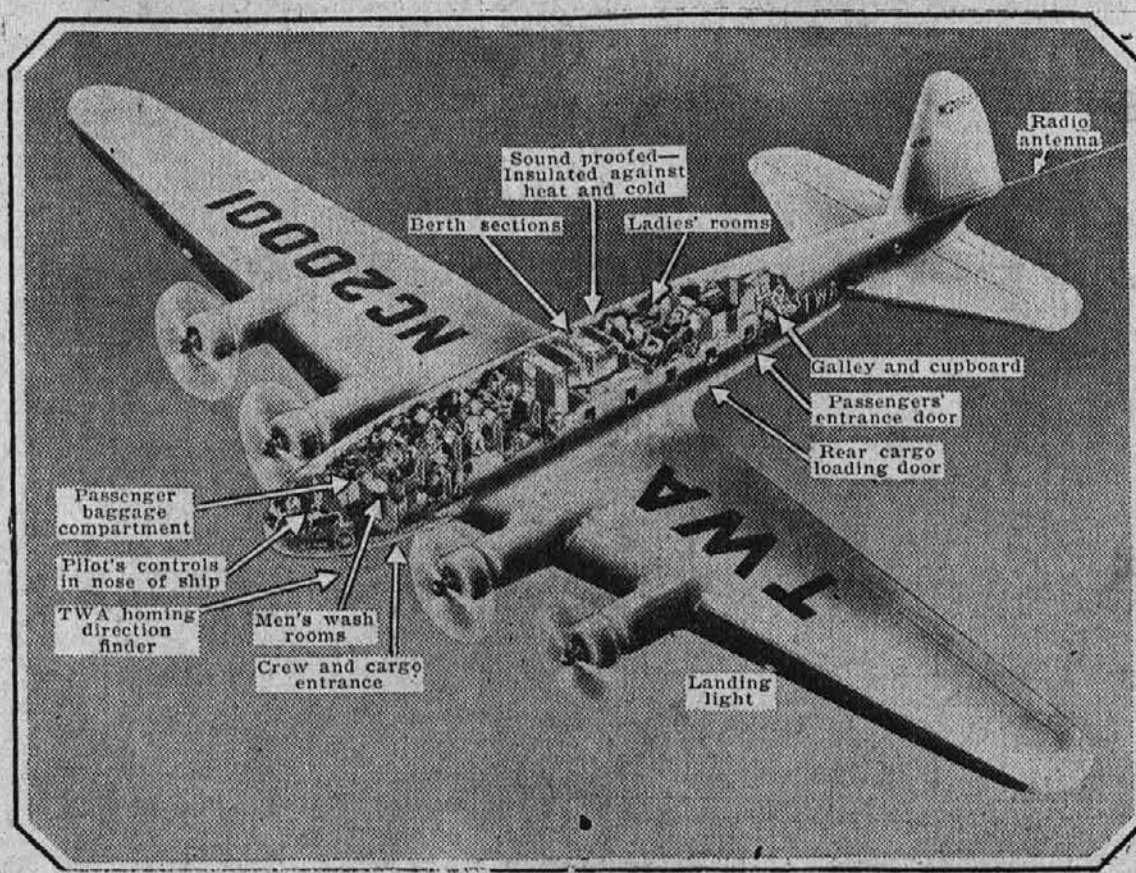
Cleveland, Ohio, 15. junija 1937.

Zdaj so upeljali redno zračno vožnjo med New Yorkom in Bermudo. Na sliki vidite vrste aeroplanov, ki vrše to službo.

V Wilsonville, Ill. so šli rudarji na sedeči štrajk. 360 čevljev pod zemljo so naznanili svojim gospodarjem, da ne bodo začeli z delom, dokler ne dosežejo svojih zahtev za izboljšanje plače. Preganjajo si čas s tem, da igrajo karte.

V Seattleu delajo take vrste aeroplan, s katerim bodo leteli v stratosferi. To bo eden najmodernejših aeroplanov, kar so jih še zgradili.